

Dossier de premsa

Laurent Jiménez-Balaguer

L'emergència del signe

del 5 de març al 22 de juliol de 2012

FUNDACIÓ
VILA CASAS

La Fundació Vila Casas presenta a l'Espai AØ de Can Framis, la mostra *L'emergència del signe* del pintor Laurent Jiménez-Balaguer (Barcelona, 1938).

Comissariada per l'historiador i crític d'art Albert Mercadé, l'exposició pretén recollir, a través d'una trentena d'obres, entre pintures, escultures i ceràmiques, l'expressivitat d'un pintor que, malgrat el seu fabulós debut a principis de la dècada dels cinquanta a la seva ciutat natal -elogis per part de crítics tan destacats com Sebastià Gasch, Cesáreo Rodríguez Aguilera, J.J. Tharrats, Rafael Manzano, Joan Cortés i el poeta i tractadista Juan Eduardo Cirlot, que li faria la seva primera monografia- així com en d'altres ciutats de l'estat espanyol com Madrid i València, ha esdevingut un dels grans pintors de l'expressionisme abstracte, injustament oblidats. La seva marxa a París l'any 1959, va esdevenir un punt d'inflexió en la seva trajectòria artística; la galeria que l'havia de projectar internacionalment, la Galerie de Chaudun, l'estafà i perdé tota la seva producció del moment. A partir d'aquell moment, Jiménez-Balaguer continua una trajectòria en solitari que, si bé no el privaran de continuar pintant i col·laborant, sobretot, en projectes murals i d'arquitectura, no serà fins la dècada dels 80 quan el pintor rependrà el circuit de les galeries. D'aleshores ençà han passat cinquanta anys, temps que han permès que la trajectòria de l'artista esdevingués sòlida i reconeguda i possibilités l'actual i tan esperada exposició a la seva ciutat natal.

Si bé els seus inicis resten circumscrits en una figuració expressiva, ben aviat l'artista sotmet la pintura a un intens i profund procés d'abstracció que, en paraules de l'historiador de l'art Manuel Sánchez Camargo, recollides per Albert Mercadé en el text del catàleg de la present exposició: *Si hubiéramos de hallar una definición literaria para esta pintura diríamos que es una pintura doliente, cada lienzo suyo revela un proceso doloroso, tanto en la creación como en la consecuencia que busca.* Un període on l'artista iniciaria un procés d'investigació que el durien a experimentar amb tot tipus de materials i processos tècnics.

Tanmateix, aquests elements transcendeixen la seva presència i esdevenen una altra realitat; a través d'elements geomètrics que es nodreixen de la natura, i que l'artista sotmet a una tensió entre contraris, l'obra de Jiménez Balaguer tendeix a la concreció d'una simbologia de caire universal. La intensitat del color, l'erupció del signe, l'abatiment matèricogestual i una consciència tragicometafísica, en són els trets més destacats de l'obra.

El recorregut expositiu s'inicia amb un conjunt d'obres, pintures i ceràmiques, de l'any 1956 que, sota el títol *Sans títol*, esdevindrien, junt al treball d'altres pintors coetanis com ara Planasdurà, Vila Casas o Tàpies, entre d'altres, *un nou moviment avançat de l'abstracció peninsular, menys especulatiu que l'anterior, per la seva inquietud humanista, natural i espiritual.*

Seguint l'itinerari, ens introduïm en un nou àmbit on es troben els treballs elaborats a inicis de la dècada dels seixanta; materials diversos i objectes descontextualitzats que emfatitzen la necessitat vital del pintor per copsar, des de l'experimentació, la seva pròpia veritat. Sorra, sucre, fusta, cordes...elements que recorren la superfície de les obres i que connecten amb la línia més internacional de l'art informal, *l'art autre*.

Tot seguit, ens introduïm en els treballs de la dècada dels vuitanta, una producció que incorpora la tercera dimensió en la planimetria del quadre; troncs, nusos, claus, ferros, teles d'arpillera, de cotó, de tovallola...que confereixen a l'obra una dosi de lirisme dramàtic assaonat amb un joc de contraris. Les dècades posteriors esdevenen petites mutacions del treball gestat anteriorment; una trajectòria, en definitiva, que ha estat fidel a un pensament que encara avui en dia batega intensament.

Laurent Jiménez-Balaguer (Barcelona, 1938)

Exposicions individuals

2012

L'emergència del signe, Museu Can Framis, Fundació Vila Casas, Barcelona.

2010

El cos d'una memòria, Galeria Art Vall, Andorra.

Le noeud, Galeria Saint Cyr, Rouen (França).

2007

Cuerpo de una memoria, Calart Actual, Segovia.

2006

L'au-delà du miroir, Galeria Guislain-Etats d'Art, París (França).

2003

Œuvres de 1960 à 1962, Galeria Guislain, París (França).

Souvenirs enfouis, Galeria Guislain, París (França).

2002

Traces d'une mémoire, Centre d'Etudes Catalanes, París (França).

2000

Galeria Guislain-Etats d'Art, París (França).

1999

2000 ans de quoi ?, Galeria Lina Davidov, París (França).

2000 ans de quoi ?, Grand Théâtre d'Angers, Angers (França).

1998

Dedans/Dehors, La Corderie Royale, Rochefort (França).

MPT Courdimanche, Les Ulis (França).

1997

Images d'une mémoire, Les Cordeliers, Châteauroux.

Galeria Lina Davidov, París (França).

1996

Galeria Finartis, Zug (Suïssa).

1995

Galeria Calart, Ginebra (Suïssa).

1994

Galeria Rami, Zurich (Suïssa)

Galeria Lina Davidov, París (França).

1993

Galeria Adriana Schmidt, Colònia (Alemanya).

1992

Galeria Lina Davidov, París (França).

Galeria Adriana Schmidt, Stuttgart (Alemanya).

1991

Centre d'Art Contemporain, Corbeil-Essonnes (França).

Galeria Claude Samuel, París (França).

Galeria Rami, Zurich (Suïssa).

1990

Galeria Calart, Ginebra (Suïssa).

1989

Galeria Claude Samuel, París (França).

1987

Realité autre, Galeria Claude Samuel, París (França).

1985

Paris Art Center, París (França).

1984

Grand Orient de France, París (França).

1982

Galerie d'Art International, Chicago (EUA).

1981

Galeria Vienner, París (França).

1980

Galeria Vienner, París (França).

Museu Napoléonien, Golfe-Juan (França).

1979

Galeria Vienner, París (França).

1977

Realització de vuit grans relleus murals pel Centre Hospitalari de Creil, Creil (França).

1969

Dayton's Gallery 12, Minneapolis (EUA).

1963

Joachim Gallery, Chicago (EUA).

1961

Galeria Saint-Germain, París (França).

Savage Gallery, Londres (Gran Bretanya).

Galeria Toulouse, Copenhague (Dinamarca).

1959

Galeria J.C de Chaudun, París (França).

Galeria Mistral, Brussel·les (Bèlgica).

Centre Cultural i Artístic d'Uccle, Brussel·les (Bèlgica).

1957

Club Universitari de València, València.

Galeria d'Art Jaimes, Barcelona.

1956

Galeria Clan, Madrid.

Galeria d'Art Quint, Palma de Mallorca (Illes Balears).

1955

Ciclo Experimental, Galeries Jardín, Barcelona.

Casino de Ripoll, Ripoll (Girona).

Galerías Layetanas, Barcelona.

Galeria Sur, Santander.

EXPOSICIONS COL·LECTIVES

2007

Pintores Españoles en la Escuela de París, Museu Casa Pedrilla, Cáceres.

2006

Pintores Españoles en la Escuela de París, Fundació Arte Covi, Madrid.

2004

3 pintores catalans, Pagès, Jiménez-Balaguer, Escriba, Syn'art, Chapelle Saint-Léonard, Croissy sur Seine(França).

2003

Hommage à Clavé, Artexpo, Barcelona.

2001

Artistes Catalans a París, Centre d'Etudes Catalans, Paris (França).

Rencontre Européenne de Sculpture, Montauban (França).

2000

Art Paris, Galerie Guislain-Etats d'Art, Paris (França).

1999

Danses et Mouvements, Sala Gòtica de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, Lleida.

Exposició homenatge a Gérard Xuriguera, Creps, Châtenay-Malabry (França).

53ème Salon de Mai, Paris (França).

1998

Artexpo, Galeria Calart Actual, Barcelona.

Danses et Mouvements, Espai cultural Pierre Cardin, Saint-Ouen (França).

Dau al Set. El foc s'escampa, 1948-1955, Centre d'Art Santa Mònica, Barcelona.

1997

Liens avec l'Espagne, Exposició pel 25è aniversari de la Galeria Calart Actual, Gènova (Suïssa).

Improvisation II, Syn'art, Chapelle Saint-Léonard, Croissy sur Seine (França).

1994

Transferrats, exposició itinerant, Centre d'Art Santa Mònica, Barcelona.

1993

Matière, Matière, Galeria Lina Davidov, Paris (França).

Arte Español Hoy, Brussel·les (Bèlgica).

1992

Art Multiple, Galeria Adriana Schmidt, Düsseldorf (Alemanya).

Colores de la Vida, Andorra la Vella.

Ombres et Lumières, Galerie de l'Etoile, Paris (França).

Carré Rive Gauche, Galera de Saint-Pères, Paris (França).

Peintres Espagnols, Galeria Adriana Schmidt, Reutlingen (Alemanya).

Galeria Lina Davidov, Paris (França).

Grafic Art, Galeria Adriana Schmidt, Barcelona.

1991

Colores de la vida, Centre cultural de la Villa de Madrid, Madrid.

Barry Zivota, Praga (República Txeca).

Couleurs de la vie, Abadia dels Franciscans, Châteauroux (França).

1990

Parcours I, Galerie Claude Samuel, Paris (França).

19 Peintres Catalans, Abadia dels Franciscans, Pont-à-Mousson (França).

Couleurs de la vie- Cent artistes témoignent pour l'homme, Galeria Mansart, Paris (França).

8ème Salon de Peintres Espagnols, Bourg-en-Bresse (França).

1989

Pintors de Boulogne, Pancevo (Iugoslàvia).

1988

París: Arte Español Hoy, Galeria greca, Barcelona.

Galeria Rayuela, Madrid.

Artistes Espagnols à Paris, Espace Vendôme, Paris (França).

1987

A la rencontre de 8 artistes de Boulogne, Centre Culturel de Boulogne, Boulogne (França).

1984

Galeria Troy, París (França).

1982

Art Catalan Contemporain, Centre Culturel P.Bayle, Besançon (França).

Solidarité Pologne, París (França).

Art-Expo 82, Nova York (EUA).

Galerie d'Art International, París (França).

Grands et Jeunes d'Aujourd'hui, Grand Palais, París (França).

FIAC 82, Galerie d'Art International, París (França).

1981

Grands et Jeunes d'Aujourd'hui, Grand Palais, París (França).

L'Art en fête, Palais de l'Europe, Le Touquet-Paris-Plage (França).

Gráfica, Bilbao.

1980

Lambertart, Galeria Weppe, Lille (França).

Science au futur, Festival de Lille, Lille (França).

Grand Salon Bilan de l'Art Contemporai, Quebec (Canadà).

1979

Animation 1979, Galeria Arpa, París (França).

1978

Maison de la Culture André Malraux, Reims (França).

Salon Centre Culturel, Creil (França).

1966

Artistes Catalans, Omnium Cultural, París (França).

1964

5ème Salon International, Juvisy-sur-Orge (França).

1962

Galeria Creuze, París (França).

Walker Art Center, Minneapolis (EUA).

1960

Résonance des Arts Primitifs, Galeria Jacques Peron, París (França).

1959

Galeria A.G., París (França).

Primera Biennal, París (França).

1957

Primer Saló de Maig, Barcelona.

1956

7a Exposición Nacional, Salamanca.

Museu d'Art Modern, Barcelona.

1955

8è Saló d'Octubre, Barcelona.

3a Biennal Hispano-Americana d'Art, Saõ Paulo (Brazil).

Saló del Jazz, Barcelona.

Premi *Condado de San Jorge*, Barcelona.

Salon d'Art Libre, París (França).

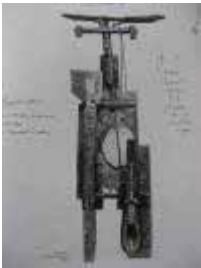

Llistat d'obres en l'exposició

L'emergència del signe

1		<i>Sans títol</i>	1956	125 x 162 cm	Pintura sobre paper encolada sobre taula de fusta
2		<i>Sans títol</i>	1956	141x100 cm	Pintura sobre paper encolada sobre taula de fusta
3		<i>Sans títol</i>	1956	100 x 141 cm	Pintura sobre paper encolada sobre taula de fusta

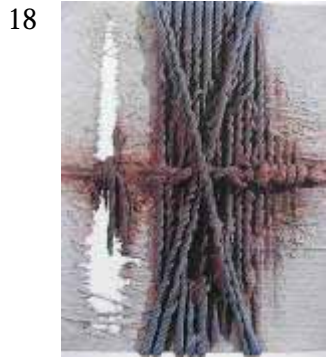
4		<i>Sans títol</i>	1955	130 x 170 cm	Pintura a l'oli sobre tela
5		<i>Sans títol</i>	1956	100 x 160 cm	Pintura a l'oli sobre tela
6		<i>Sans títol</i>	1959	96 x 55 cm	Fusta i pintura acrílica amb sorra
7		<i>Sans títol</i>	1961	162 x 129	Fusta i pintura acrílica amb sorra
8		<i>Reveil de l'esprit</i>	1962	118 x 99 cm	Fusta i pintura acrílica amb sorra

9		<i>Sans titre</i>	1961	162 x 97 cm	Fusta i pintura acrílica amb sorra
10		<i>Le corps
d'une memoire
-triptyque</i>	1980	190 x 130 +
130 + 130 cm	Fusta, cordes i claus i pintur acrílica sobre fusta
11		<i>Sans titre</i>	1988	195 x 157 cm	Branques, textit, cordes i pintura sobre tela
12		<i>Intervalles
bleus</i>	1988	100 x 120 cm	Branques, cordes i pintura acrílica sobre graella de ferro

13		<i>Caminos
paralelos</i>	1990	195 x 160 cm	Teixits, branques i pintura
acrílica sobre tela
14		<i>Avant - Après</i>	1992	195 x 140 cm	Teixit , corda i pintura acríli
sobre tela
15		<i>L'espace
du dedans</i>	1992	140 x 195 cm	Teixit , corda i pintura acríli
sobre tela
16		<i>Commencement</i>	1994	130 x 162 cm	Teixit , corda i pintura acríli
sobre tela
17		<i>Miroirs de la mém.</i>	1999	(200 x 100 cm)
+ (200 x 100 cm)
+ (200 x 100 cm)	Cordes policromades sobre
miralls

Cordages de mémo 1998 151 x 117 cm

Teixit , cordes i pintura acríl
sobre catifa

L'énigme du mond 1999 190 x 146 cm

Cordes i pintura acrílica
sobre tela

Catalunya 2001 200 x 122 cm

Cordes policromades

Le temps qui fuit 2001 131 x 195 cm

Cordes i pintura
acrílica sobre tela

- 22 *La mesure du temps* 2004 140 x 95 cm Catifa policromada i pintura sobre tela
- 23 *Chimère jaune* 2004 140 x 125 cm Fusta, teixits i pintura acrílic sobre tela
- 24 *L'Espagne en moi* 2002 147 x 105 cm Cordes, teixits i pintura acrílic sobre tela
- 25 *Le corps de l'âme* 2002 162 x 116 cm Cordes, teixits i pintura acrílic sobre tela

25		<i>Un monde de déchirures</i>	2009	130 x 97 cm	Cordes i pintura acrílica sobre tela
27		<i>Le centre est noeud qui n'unit rien</i>	2010	97 x 130 cm	Cordes i pintura acrílica sob tela
28		<i>La première lumière</i>	2010	195 x 150 cm	Cordes, teixits i pintura acrílica sobre tela
29		<i>8 porte bonheur</i>	2010	195 x 140 cm	Cordes, teixits i pintura acrílica sobre tela

- 30 *D'infini à infini* 2011 150 x 195 cm Cordes, teixits i pintura acrílica sobre tela

CERÀMIQUES

- 31 *Plat policromat* 1956 34 cm ø Ceràmica de Manises
- 32 *Plat policromat* 1956 34 cm ø Ceràmica de Manises
- 33 *Plat policromat* 1956 34 cm ø Ceràmica de Manises

34		<i>Plat policromat</i>	1956	34 cm ø	Ceràmica de Manises
35		<i>Vas policromat</i>	1956	25 x 12 cm	Ceràmica de Manises
36		<i>Vas policromat</i>	1956	20 x 12 cm	Ceràmica de Manises

Fragments d'escrits

Le signe de l'absolu

Le soleil ivre s'est estompé, durant le silence de la nuit, Jiménez – Balaguer médite pour desceller la pierre disposée vers l'orient et retrouver le silon clos, matrice où l'épouse terrestre trace sa route au bord de l'immensité. Espace provisoire qui court à son existence. L'artiste parcourt le lieu symbolique prêt à la déchirure. Etat d'ombre et d'attente pour que le corps s'ouvre. Pour sortir de l'enlèvement de la nuit indécise et laisser affleurer l'haleine chaude qui monte des profondeurs, Jiménez – Balaguer va trancher le lien avec le glaive. Eclair où tout reste en suspens. Cérémonie secrète ou l'œuvre s'ouvre à lui par la veine centrale. La pierre se réveille, jaillissement d'étincelles dans l'aube meurtrie d'une tache rouge, le feu se déclare le bois brûle par éclats et devient l'écrin pourpre ou règne les lignes de force qui montent aux lèvres. Formes incandescentes, traces de sang mêlés, le corps s'anéantit pour évoquer d'autres corps.

Il ne reste qu'une ombre, courbe aveugle, bouche indénouable ou la couleur s'impatiente et le rouge s'embrase. Fête de la terre sans sommeil ou l'artiste soulève les peaux de la profondeur pour tracer dans le propos informulable de la vibration humaine le passage et l'excision du signe. Jiménez – Balaguer cristallise le moment incisif de la métaphore humaine et retrouve le rythme unique de l'acte et du rêve.

Chantal Cusin – Berche

Le corps d'une mémoire. Centre d'Art Contemporain de Corbeil – Essonnes.

8 de març – 8 d'abril 1991

La memòria ha transcendit el cos

Abans d'establir-se definitivament a París, Jiménez – Balaguer ha passat per la trasbalsadora experiència de l'alineació cultural, per la angoixosa dificultat de ser català en l'Espanya franquista, assumint la enorme amargor d'una identitat amenaçada. Un llenç de 1954, "Barcelona", anuncia, en el turment de les seves ramificacions gràfiques, el que seran, en els anys 60 i 70, els empastes damasquinats o els cordatges, que deixen presagiar a la vegada les composicions acobladores a base de fusta blavosa. Jiménez – Balaguer ha escollit per al seu llibre un títol evocador: "Cos d'una memòria". Res més apropiat a l'expressió del seu quefer pictòric que aquesta associació de dos conceptes primaris, el cos i la memòria. Fins tal punt és innegable que tot cos posseeix la seva memòria i que cada memòria posseeix el seu propi cos.

El cos de la memòria està amasat amb l'acumulació orgànica de tots els records efectius o emocionals que han esgrafiats la sensibilitat del ser. Quant més fort hagi estat l'emoció sentida, major serà la potència amb que es graven a la escorça del quadre dels signes que la revelen. Escorça rugosa, foradada, tèxtil, tàctil, vegetal, arbòria: tots aquests signes de la memòria individual es converteixen en elements d'una subjugadora semiologia col·lectiva a la que nosaltres adherim completament.

El trànsit de lo singular a lo col·lectiu, del individu a lo universal, és el lloc on es manifesta l'aspra i dura veritat d'aquesta obra.

Cosa tant més notable quant que només es tracta, en realitat, d'instantos fugitius i privilegiats. No hi ha en Jiménez – Balaguer inútil èmfasis o vans escarafells, el que ens obliga a rastrejar la seva autenticitat en la furtiva revelació de tal o qual efecte de matèria, en tal o qual tensió acobladora. I llavors comprem millor la modèstia d'aquest artesà poeta per a qui la matèria emprada en les seves obres es confon amb la carn magolada de la vida de l'ànima. La memòria ha transcendit el cos.

Pierre Restany. París, Març 1990

Jiménez – Balaguer el cos d'una memòria. Galeria Art Vall, Andorra.

25 de febrer – 9 d'abril 2010

El paisatge de la memòria

Amb una trajectòria quasi silenciosa i en solitari portada a terme a través d'un llenguatge estrictament abstracte, Laurent Jiménez Balaguer (Barcelona, 1938), ha anat posicionant-se sense concessions davant la pràctica pictòrica. Un desenvolupament artístic realitzat a París, - ciutat on des de fa molts anys va instal·lar la seva residència -, l'ha portat a radicalitzar el seu llenguatge amb una pintura que, progressivament, ha anat deixant de banda qualsevol motiu o referent per treballar el joc d'equilibris i la força mètrica de tradició informalista.

Uns paisatges mentals que són el resultat d'un ardu procés introspectiu, ple d'exigències internes, qüestionaments, plantejaments i reptes personals que esdevenen el mirall sobre el qual es reflecteixen els punts més vitals del seu jo. Uns escenaris magmàtics que, dins d'una abstracció pictòrica basada en la densitat, la textura i l'orografia, tothora constaten el nexa que s'estableix entre l'ésser i l'entorn. Tractats com a vestigis primigenis, l'artista materialitza els seus fragments de vida imaginària en evocacions de tractament textural que acumulen una consistència pictòrica i una profunda arrel històrica.

Encara que no hi ha referents reals en la seva obra, la interpretació subjectiva de les emocions i de les sensacions que l'artista sent davant la contemplació de l'espectacle natural resten reflectits amb una sobrietat de recursos que no amaguen el vessant sensible. El profund coneixement que té Jiménez – Balaguer dels valors plàstics, sobretot del color, la forma i la matèria, s'articula mitjançant tenses polaritats i trobades de contraris que provoquen un xoc visual. El contrapunt entre les composicions de collage de diversos elements – fragments tèxtils, cordes o papers – que ordenen i distribueixen l'espai i els buits atmosfèrics que flueixen conviuen en magnífica harmonia. Serenitat i explosió, rigor i expansió, anàlisi i sentiment, estatisme i soltesa, ocultació i descobriment... s'estructuren en un diàleg de vibracions tant interiors com exteriors.

La Galeria Art Vall presenta la seva obra més actual; una vintena de peces realitzades recentment que palesen una vegada més la sinceritat feta pintura i sobretot ens demostren que Jiménez Balaguer ha aconseguit traduir plàsticament l'essència de la vida i interpretar-la a través de construccions matèriques. Unes construccions realitzades amb voluntat tridimensional per aconseguir expansió volumètrica i tàctil. La seva obra és la del artista que han anat depurant sense pressa el seu llenguatge sense deixar-se sotragar per les tendències que han sorgit en el panorama artístic. Ha fet de les exigències de l'art no figuratiu no pas una limitació, sinó ben al contrari, ha aconseguit un vocabulari personal d'unitat interna, fent una suggestiva aportació estètica al món de la plàstica actual.

Joan Gil. Membre de l'Associació Internacional de Crítics d'Art

Jiménez – Balaguer el cos d'una memòria. Galeria Art Vall, Andorra.

25 de febrer – 9 d'abril 2010

Parmi de nombreuses nécessités, une exposition a pur effet de nous situer, nous spectateurs, face à l'œuvre d'un peintre qu'il nous est momentanément proposé de "regarder".

Au-delà de la mondanité d'un coup d'œil de rigueur, la découverte d'une œuvre picturale me semble être un acte profondément engageant (au sens même où l'engagement peut être épreuve et péril de ce que nous savions déjà), nous poussant ainsi vers une possession toute particulière de l'expérience artistique: notre participation à l'origine de l'œuvre. La forme de la peinture nous transporte dans une contemplation et une connaissance à la fois imprévisibles et nécessaires, spontanées et voulues. Cette même forme nous fait aussi participer au geste qui l'a conçue: le tableau révèle de lui-même l'intervention physique du peintre; il en est la mémoire et le dire. Notre attention va alors vouloir converger vers la force créatrice, se rapprocher de sa source, se "sourcer" même à elle; mais quel que soit notre itinéraire, notre ferveur, par sa matérialité et sa mise en espace l'œuvre plastique nous tient *à distance* et nous situe, tout au plus près, dans sa proximité.

Tel moi-même, ici, devant l'œuvre de Jiménez – Balaguer, dont l'intention n'est pas de céder à l'interprétation à l'explication ou au transfert, mais d'aider à la manifester et à la révéler, la laisser dans sa distance se dire et se manifester à moi.

Alain Macaire. Març, 1980

Jiménez – Balaguer

En Jiménez Balaguer, la no-figuración no se aleja jamás de cierta connotación emblemática de primitivo acento. Nos remite constantemente, asimismo, a una percepción frontal respunteada por una innata inclinación al barroquismo, signo de las fuerzas subterráneas que la nutren.

Forjadas por una conciencia en la que han dejado sus cicatrices las vicisitudes de la biografía personal, estas composiciones, a menudo estelares, vehiculan indelebles estigmas corroídos oír el paso del tiempo. Surgiendo con violencia de una geología de las profundidades, sus sordas analogías albergan enigmas que el nudoso entramado de la pintura conserva celosamente en los estratos densamente pigmentados. Porque la materia es aquí, como anunciara ya Elie Faure, “toda la pintura y, por consiguiente, todo el espíritu”.

Jiménez – Balaguer siente necesidad de esa paciente y enconada justa con la materia para expresar la rebelde espiritualidad que lo consume y hace e él un pintor singular oscilando continuamente entre el universo de lo concreto y el de la abstracción. A no ser que ambos polos, ficticiamente antagonistas, no definan idéntica partitura.

Se han ido afirmando así, poco a poco, sus principios estilísticos, solitariamente, al margen de efímeros caprichos, con un vocabulario sintético acerbamente acrisolado, en el que el contraste entre planos aparentemente apacibles y relieves erosionados obedece a la convocatoria de una dialéctica multivectorial, recorrida de ásperas tensiones.

Y no obstante, pese al papel subyacente de las equivalencias recién evocadas, nada de carnal, nada directamente uncido a estructuras preexistentes, ni la menor representación, ni siquiera disimulada, del universo identificable, consigue arrancar a nuestra mirada del centro de la pintura. Como no hay tampoco travesía obligada por las sendas de lo imaginario, ni posible reparo ideológico, ni caos formal desgajado del dominio del entendimiento. Sí hay, en cambio, versión de un mudo en gestación, o llegado a término, en cuyo seno los signos, los travesaños, los arquitrabes, las esferas, insertos a propósito en las tramas repujadas, nos restituyen una realidad diferente.

Esa búsqueda obstinada de la faz oculta de lo real, tan notable en muchos artistas catalanes que han optado oír la no-figuración, escapa a las explicaciones lógicas y enlaza con las inquietudes mágico-oníricas de las constituyentes del grupo Dau al Set, creado en torno a Tàpies, Tharrats, Ponç i Cuixart, así como con las de un Gaudí o un Miró.

Sin embargo, Jiménez-Balaguer, el insumiso, rechaza el legado de Dau al Set, pareciéndole más gratificadora la enseñanza de los maestros del Prado: Greco, Velázquez, Goya. Lo que quiere Jiménez-Balaguer es encontrar en sí mismo, en su propio interior, la senda a seguir.

Son, los de este artista catalán, horizontes poderosamente contenidos con gesto medido y condensador, contruidos con ateto orden, que exhalan toda la savia testimonial de una vida asediada, interior y patéticamente puesta a prueba.

Dicho de otro modo, esta obra que no reproduce los signos de lo visible reconocible, es sin la menor duda de clara obediencia no-figurativa, pero con un sentimiento del espacio y de la materia estrechamente unido al pulso afectivo.

Debemos ahora, sin que ello constituya justificación radical de la particular singladura, abordar sus orígenes, su filiación geo-cultural, en una palabra, las condiciones de su surgimiento.

Nacido en Barcelona, pero afincado en París desde 1957, Jiménez-Balaguer es un hombre del exilio voluntario, simplemente porque se negó a convertirse en un exiliado en su propio país. No encontrando en el entorno hostil y represivo de sus años de formación la levadura necesaria para alimentar sus legítimas aspiraciones, necesitó respirar otros aires; la pintura es un compromiso demasiado existencial que le impedía ignorar el oxígeno regenerador de París, todavía por entonces capital mundial de las artes.

Aunque su punto de arranque se situara en una figuración marcada por las manifestaciones postreras del poscubismo, no tardó Jiménez-Balaguer en encontrar, incluso con anterioridad a su instalación en Francia, los balbuceos que habían de conducirle a la abstracción. A través, al principio, de la práctica de trazados rugosos, de diseminados meandros y brechas luminosas, transformada muy pronto en accidentado recorrido irrigado de excrescencias, de palpitantes relieves y de escorias. Se ha ido estableciendo, de este modo, un vocabulario manierista basado en el empleo del acrílico, de la arena y de la cola, técnica enriquecida progresivamente por nuevas adquisiciones que nunca ha abandonado.

No debe interpretarse como una limitación de sus poderes el que nos parezca conveniente situar dicha aventura, aunque siempre en el más elevado peldaño, dentro del restringido marco de los artistas que han dado auge a la vertiente informalista, conocida en España bajo la noción de “esculto-pintura” y cuyos máximos protagonistas serían, para situar correctamente los parámetros, Millares o Lucio Muñoz.

Pero el pintor catalán se impregnó más bien de las corrientes parisinas en auge a lo largo del decenio 50/60, donde la abstracción imponía todavía su hegemonía.

La escritura de Jiménez-Balaguer se afirma decididamente a partir de su primera exposición en París, en 1959. Se extienden ya con autoridad sus muros yermos, donde el cromatismo de los fondos, tostados y crudos, juega con la superposición de la madera cosida de clavos de variada dimensión; muros frontales, de aspecto totémico a veces, en los que se desarrolla una extraña simbología.

Sólo cuando comprendemos bien esos momentos iniciales en el quehacer pictórico de Jiménez-Balaguer podemos ver, en las recias y laminadas telas más actuales, la clave de una aventura ejemplar cuyas promesas estaban ya presentes en los años 60.

Gérard Xuriguera (trad.: Antonio Urrutia)

Jiménez-Balaguer, Oeuvres des années 60 Abril, 1990.

ESPAI
VolART
BARCELONA

ESPAI
VolART2
BARCELONA

CAN
FRAMIS
BARCELONA

CAN
MARIO
PALAFRUGELL

PALAU
SOLTERRA
TORROELLA

FUNDACIÓ VILA CASAS

Oficines
Carrer Ausiàs Marc, 20, pral.
08010 Barcelona
Tel. 93 481 79 80
fundacio@fundaciovilacasas.com
www.fundaciovilacasas.com

Espai Volart / Volart 2
Carrer Ausiàs Marc, 22
08010 Barcelona
Tel. 93 481 79 85
espaivolart@fundaciovilacasas.com

Can Framis
Carrer Roc Boronat, 116-126
08018 Barcelona
Tel. 93 320 87 36
canframis@fundaciovilacasas.com

Can Mario
Plaça Can Mario, 7
17200 Palafrugell (Girona)
Tel. 972 306 246
canmario@fundaciovilacasas.com

Palau Solterra
Carrer de l'Església, 10
17257 Torroella de Montgrí (Girona)
Tel. 972 761 976
palausolterm@fundaciovilacasas.com